

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Krūtinės ligų, imunologijos ir alergologijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Intersticinės ir retos plaučių ligos 9 kreditai (240 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	2	7
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Dalyko studijos baigiamos egzaminu. Egzaminas vyksta raštu. Jį sudaro 5 klausimai. Vieno klausimo vertė – iki 2 balų (imtinai). Egzamino trukmė – 1 val. 15 min. Minimalus įskaitomas balas – 5.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
Supažindinti doktorantą su intersticinių ir retų plaučių ligų klinikiu, radiologiniu ir laboratoriniu pasireiškimu. Suteikti žinių apie intersticinių ir retų plaučių ligų kilmę, priežastis, rizikos veiksnius, patogenezę, histologinį pasireiškimą bei biologines savybes, patologinę fiziologiją, šiuolaikiškus tyrimo metodus. Padėti išmokti šias ligas diagnozuoti, gydyti, vykdyti jų prevenciją.				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p>Bendroji dalis. Intersticinių plaučių ligų (IPL) epidemiologija. Plaučių pažeidimo pobūdis sergant IPL. Alveolitas: a) limfocitinis, b) neutrofilinis, c) eozinofilinis, d) mišrus. Granulominis pneumonitas (alveolitas). Imuninė granuloma: a) epitelioidinių ir gigantiųjų ląstelių granuloma be nekrozės, b) epitelioidinių ląstelių ir gigantiųjų ląstelių su nekroze, c) granulomų formavimosi ypatumai, d) granulominio plaučių uždegimo priežastys. Plaučių fibrozė: a) susidarymo mechanizmas, b) pneumofibrozės priežastys. Įprastinė intersticinė pneumonija. Nespecifinė intersticinė pneumonija. Organizuojanti pneumonija.</p> <p>Radiologiniai IPL diagnostikos metodai: a) rentgenografija, b) kompiuterinė tomografija (KT) (svarbiausi radiniai, aptinkami atlikus krūtinės ląstos KT). Tipiški dažniausių IPL radiologiniai pokyčiai KT vaizduose: a) dauginiai židiniai – perilimfinis, centrilobulinis ir atsitiktinis išsidėstymas, b) dauginiai pritemimai, c) matinio stiklo vaizdas, d) retikuliniai pokyčiai, e) netaisyklingo grindinio vaizdas, f) dauginės plonasienės cistos.</p> <p>Bronchologiniai intersticinių plaučių ligų diagnostikos metodai: a) bronchoalveolinis lavažas (BAL), b) bronchoskopinė plaučių biopsija (žnyplinė, krio-), c) torakoskopinė ir atvira plaučių biopsija. BAL skysčio pokyčiai sergant dažniausiomis IPL. Bronchoskopinės plaučių biopsijos metu gautos medžiagos pokyčiai. Bronchoskopinio plaučių audinio biopsijos diagnostinė vertė.</p> <p>Plaučių funkcijos sutrikimas. Ventilacinės plaučių funkcijos ir dujų difuzijos tyrimas. Laboratorinių kraujo tyrimu vertė intersticinių plaučių ligų diagnostikai. Diagnostikos algoritmas. Dažniausios IPL: a) sarkoidozė, b) idiopatinės intersticinės pneumonijos, c) hipersensityvusis pneumonitas (egzogeninis alerginis alveolitas), d) eozinofilinė pneumonija, e) plaučių pokyčiai sergant jungiamojo audinio ligomis, g) plaučių vaskulitai, h) amiodarono sukeliamas plaučių</p>				

pažeidimas. Retos plaučių ligos: a) limfagiolejomiomatozė, b) plaučių alveolinė proteinozė, c) Langerhanso ląstelių histiocitozė, d) intersticinė pneumonija su autoimuniteto požymiais, e) cistinė fibrozė.

Plaučių sarkoidozė. Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

Idiopatinė plaučių fibrizė. Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

Nespecifinė intersticinė pneumonija. Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

Organizuojanti pneumonija. Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

Hipersensityvusis pneumonitas (egzogeninis alerginis alveolitas). Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

Eozinofilinė pneumonija. Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

Plaučių pažeidimas sergant jungiamojo audinio liga (JAL). Plaučių pažeidimo, sergant JAL tipai. Diagnostikos ir gydymo principai.

Plaučių vaskulitai. Plaučių pažeidimo tipai sergant dažniausiais plaučių vaskulitais. Difuzinis kraujavimas į alveoles. Diagnostikos ir gydymo principai.

Cistinės fibrozės. Apibrėžimas, paplitimas, rizikos veiksniai. Histologiniai pokyčiai ir pataloginė fiziologija. Klinikiniai požymiai. Radiologiniai požymiai. Diagnostikos kriterijai ir diferencinė diagnostika. Diagnozės formulavimas. Ligonio būklės įvertinimas. Gydymas. Ligos eiga ir prognozė. Stebėjimas.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Danila E, Zablockis R, Gruslys V, Šileikienė V, Žurauskas E, Blažienė A, Malickaitė R, Jurgauskienė L, Dementavičienė J, Matačiūnas M, Davidavičienė E, Vasiliauskienė E, Miškinis K, Šerpytis M, Kiverytė S, Ambrazaitienė R, Kačergius T, Malinauskienė L, Jocius D. Klinikinė pulmonologija, penktasis papildytas leidimas. Vilnius, Vaistų žinios, 2021 m. 3 tomai.
2. Danila E, Zablockis R, Miliauskas S, Malakauskas K, Aleksonienė R. ir kt. Intersticinių plaučių ligų diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Antrasis papildytas leidimas. Vilnius: Vaistų žinios, 2020.
3. Aleksonienė R, Besusparis J, Gruslys V, Jurgauskienė L, Laurinavičienė A, Laurinavičius A, Malickaitė R, Norkūnienė J, Zablockis R, Žurauskas E, Danila E. CD31+, CD38+,

- CD44⁺, and CD103⁺ lymphocytes in peripheral blood, bronchoalveolar lavage fluid and lung biopsy tissue in sarcoid patients and controls. *J Thorac Dis* 2021; 13: 2300–2318.
4. Aleksonienė R, Zeleckienė I, Matačiūnas M, Purnaitė R, Jurgauskienė L, Malickaitė R, Strumilienė E, Gruslys V, Zablockis R, Danila E. Relationship between radiologic patterns, pulmonary function values and BALF cells in newly diagnosed sarcoidosis. *J Thorac Dis* 2017; 9: 88–95.
 5. Broaddus VC, Mason RJ, Ernst JD, King TE, Lazarus SC et al. Murray and Nadel's textbook of respiratory medicine, 6th ed. Elsevier, Inc., 2016.
 6. Weinberger SE, Cockrill BA, Mandel J. Principles of pulmonary medicine, 7th ed. Elsevier, 2019.
 7. Landsberg JW. Manual for pulmonary and critical care medicine. Elsevier. 2018.
 8. West JB, Luks AM. Respiratory physiology. The Essentials. 9th ed. Wolters Kluwer, 2017.
 9. Malakauskas K, Sakalauskas R, Danila E, Zablockis R, Jievaltas M, Kupčinskas L, Valantinas J, Serapinas D, Vitkauskienė A. Lietuvos suaugusiųjų cistinės fibrozės diagnostikos, gydymo ir pagalbos organizavimo sutarimas. *Pulmonologija, imunologija ir alergologija* 2011; 1: 2–12.
 10. Aquilina G, Caltabiano DC, Galioto F, Cancemi G, Pino F et al. Cystic interstitial lung diseases: a pictorial review and a practical guide for the radiologist. *Diagnostics (Basel)* 2020; 10: 346.
 11. Wuyts WA, Cottin V, Spagnolo P et al., eds. Pulmonary Manifestations of Systemic Diseases (ERS Monograph). 2019.

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Edvardas Danila (prof. dr. HP).
2. Rolandas Zablockis (doc. dr.).
3. Vygantas Gruslys (doc. dr.).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė